

Vattenriket®

Goda exempel från biosfärverksamheten
2015-2025

Kristianstads
kommun

Bra för natur och människa

År 2005 utsåg UNESCO Kristianstads Vattenrike till biosfärområde. Sedan dess har området fortsatt att utvecklas och visa vägen för hur bevarande och hållbar utveckling kan gå hand i hand. Biosfärområdets funktion som neutral arena för samverkan är särskilt viktig i arbetet för att nå de globala målen.

Mellan 2015 och 2025 har biosfärverksamheten stärkt och förvaltat landskapets värden med ett helhetsperspektiv på naturvård och samhällsutveckling. Arbetet har utgått från landskapets unika miljöer – från våtmarksområdet längs Helge å till de värdefulla sandiga odlingsmarkerna och den särpräglade naturen runt Hanöbukten.

Ett starkt lokalt engagemang har varit en nyckel till framgång. Genom dialog och samverkan har vi arbetat tillsammans med markägare, föreningar, organisationer och myndigheter på lokal, regional och internationell nivå för att skapa en hållbar utveckling för både natur och människor.

En viktig del av verksamheten har varit att sprida kunskap om landskapets ekologiska värden och de utmaningar vi står inför. Aktivt arbete med forskning och utbildning har gett nya insikter om områdets ekosystem och ekosystemtjänster och bidragit till att bevara dem för framtiden. Ett konkret exempel på hur vi kombinerar naturvård med samhällsnytta är tranmatningen vid Pulken, där vi minskar skador på jordbrukets grödor samtidigt som vi skapar en fantastisk naturupplevelse för allmänheten.

Under de senaste tio åren har vi vidareutvecklat våra besöksplatser, invigt vandringsleden SL6 Vattenriket, startat biosfärklassrum och erbjudit nytänkande programverksamhet på naturum. Dessa satsningar har gjort Vattenriket ännu mer tillgängligt för både invånare och besökare. Vårt tematiska arbetssätt, där vi just nu fokuserar på Naturens smarta lösningar, genom syr hela verksamheten och har blivit en framgångsfaktor.

Sammanfattningsvis har biosfärverksamheten mellan 2015 och 2025 fortsatt att vara en förebild för hur natur och människor kan samexistera på ett hållbart sätt – genom samarbete, kunskapsutbyte och en långsiktig vision för en resiliert framtid för såväl natur som människa!

Carina Wettemark

Carina Wettemark
Koordinator Biosfärområde Kristianstads Vattenrike
och chef för Enheten för biosfär och naturum.

Foto: Patrik Olofsson/N

Naturum Vattenriket

Mitt i stan och mitt i våtmarkerna ligger biosfärområdets besökscentrum. Utställningen och det stora utbudet av aktiviteter lockar årligen 90 000 Kristianstadsbor och tillresta turister.

Tradition och innovation

I nära dialog med markägare och brukare tar vi vara på lokal kunskap och utvecklar nya metoder för att bevara viktiga naturvärden. Nytänkande och samverkan är nyckeln till ett levande kulturlandskap.

Lärande i landskapet

Biosfärområdets besöksplatser är platser för lärande och inspiration. Här kan naturintresserade få nya insikter, lärare och elever utforska naturen och naturbaserade lösningar för naturvård få spridning.

Foto: Patrik Olofsson/N

Naturbaserade lösningar

Vid Fredriksdalsviken finns landets första våtmarksanläggning som nyttjar naturliga processer till att minska halten järn och aluminium i dräneringsvatten. Projektet är ett samarbete som leds av Biosfärkontoret.

Foto: Johan Hammar

Projekt med helhetstänk

Vi satsar på projekt som spänner över naturvårdsåtgärder, forskning, pedagogik, publika aktiviteter och kommunikation. Ett exempel är Återskapa Östersjöns livskraft.

Engagemang för alla åldrar

Vi utbildar biosfärbassadörer, arrangerar biosfärläger och bjuder in scouter att bli biosfärhjältar. Ett gott samarbete med föreningslivet och samrådsgruppen är andra sätt att engagera och förankra biosfärarbetet.

Vi visar vägen ut i Vattenriket

Besöksplatser, stigar, fågeltorn, fikaplatser och utemuseer gör området tillgängligt. Genom att göra det lätt att uppleva den artrika naturen bidrar vi till att öka förståelsen för att bevara och vårda den.

Foto: Patrik Olofsson/N

Bevara biologisk mångfald

Biosfärkontoret arbetar brett och innovativt för att bevara arter och återskapa livsmiljöer. Vi använder en stor verktygslåda av åtgärder för att hålla markerna öppna och levande.

Illustration: Big Brain Agency

Hopp är vägen till ny attityd

Biosfärkontorets långsiktiga mål är att förändra attityder för en hållbar samhällsutveckling. Vi vill inspirera till en inre omställning genom att förmedla hopp och positiva naturupplevelser. Metoden Tänk om är ett sätt.

Foto: Patrik Olofsson/N

Resurs i samhällsplanering

Genom att integrera biosfärkompetens i planeringsprocesser bidrar vi till en mer hållbar utveckling där biologisk mångfald, friluftsliv och ekosystemtjänster tas i beaktande.

Cirkulär resursanvändning

I projektet Dax för Brax undersökte vi hur braxen som fiskats upp för att förbättra vattenkvaliteten, kan användas som en lokal resurs i livsmedelsindustrin.

Foto: Johan Hammar

Från förskola till högskola

Naturum Vattenriket erbjuder utomhuspedagogik för alla åldrar, från lekfull naturkontakt till forskning. Biosfärklassrum och nya pedagogiska verktyg är stöd till lärare.

Arena för forskning

Ett viktigt uppdrag är att samarbeta med och ge logistisk support till forskare. Biosfärkontoret hjälper till att ta fram och sprida ny forskning i, med och om biosfärområdet.

Fokus på kommunikation

Med en genomtänkt kommunikationsstrategi som går ut på att informera, inspirera och engagera når vi ut till många och breda målgrupper via en rad kanaler.

Adaptiv samförvaltning

Anläggning av våtmarker sker i dialog och samverkan med markägare. Tillsammans hittar vi lämpliga platser och metoder, söker medel och genomför åtgärder som vi utvärderar, anpassar och utvecklar.

Internationella samarbeten

Vi är en aktiv part i nätverket Biosphere for Baltic, som samlar tolv biosfärområden i åtta länder runt Östersjön. 2025 genomförs ett Youth forum i Vattenriket med unga vuxna som är engagerade för havet.

Minska koldioxidutsläpp

Dränerade torvmarker läcker växthusgaser. Att höja vattennivån i marken kan minska utsläppen av koldioxid. Biosfärkontoret har pluggat igen diken på Fjällmossen och därmed återställt 2,5 ha våtmark.

Tillsammans når vi FN-målen

Biosfärkontoret är en viktig aktör i arbetet med mål 17 genom att föra samman forskning, näringsliv och samhälle, driva projekt lokalt och samarbeta globalt.

Vad är ett biosfärområde?

Biosfärområden utses av FN-organet Unesco och är modellområden för hållbar utveckling. Områdena har höga natur- och kulturvärden. Arbetet fokuserar på att bevara, utveckla och stödja värdena. Globalt finns 759 biosfärområden, varav åtta i Sverige; Kristianstads Vattenrike, Vänerskärgrården med Kinnekulle, Blekinge Arkipelag, Älvsjöviken, Nedre Dalälven, Östra Vätternbranterna, Voxnadalen, Vindelälven och Storkriket (kandidat).

Kristianstads Vattenrike

Vattenriket är landets äldsta biosfärområde. Det bildades 2005 och omfattar 60% av Kristianstads kommun. Ett område som sträcker sig från åsarnas skogar ner över slätten, genom staden Kristianstad och Helgeåns våtmarksområde vidare ut i Hanöbukten. Arbetet drivs av Enheten för biosfär och naturum. Huvudman är Kristianstads kommun. Här arbetar vi med att bevara och utveckla landskapet så att det blir bra för både natur och människa!

Periodic Review

En Periodic review är en omfattande utvärdering som biosfärområden gör vart tionde år. Biosfärområdets verksamhet granskas och Unesco bestämmer om området får fortsätta vara ett biosfärområde. 2025 utvärderas Biosfärområde Kristianstads Vattenrikes för andra gången.

Mer information och kontaktuppgifter:
vattenriket.kristianstad.se

